

Sygn. akt VU 1133/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Ilona Królikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku **J. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.**

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 19 października 2017r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. D. prawo do rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sygn. akt V U 1133/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2017 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał wnioskodawcy J. D. zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od dnia 1 października 2017 roku, to jest od dnia wejścia w życie przepisów. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 3 704,39 zł brutto. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał ponadto, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do rekompensaty, ponieważ nie udowodnił on 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił do szczególnego stażu pracy okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Sp. z o.o. od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku na stanowiskach mistrza, starszego mistrza, kierownika magazynu surowców, ponieważ w ocenie organu rentowego, ubezpieczony nie mógł pracować stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie.

W odwołaniu z dnia 6 listopada 2017 roku J. D. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do rekompensaty poprzez zaliczenie do szczególnego stażu pracy okresów zatrudnienia :

- od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku na stanowisku pracownika służby BHP,
- od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku na stanowiskach mistrza, starszego mistrza, kierownika magazynu surowców,
- od dnia 1 stycznia 2003 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku na stanowisku pracownika fizycznego na P. S.

w (...) Spółce z o.o. (wcześniej (...) S.A.). W uzasadnieniu ubezpieczony podał, że w ww. okresach wykonywał obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy w narażeniu na pył ceramiczny, surowce trujące, rakotwórcze i promieniotwórcze oraz szkodliwe warunki atmosferyczne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Odnosząc się do okresu zatrudnienia od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku ZUS wskazał, że z przedłożonych dokumentów nie wynika, kiedy wnioskodawca pracował na stanowiskach mistrza i starszego mistrza, a kiedy na posadzie kierownika magazynu surowców. Natomiast okresu od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku Zakład nie zaliczył, ponieważ ubezpieczony nie legitymuje się świadectwem wykonywania prac w warunkach szczególnych. W dalszej kolejności organ rentowy wskazał, że okres od dnia 1 stycznia 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku został uwzględniony przy obliczaniu szczególnego stażu pracy. Z kolei okres po dniu 31 grudnia 2008 roku nie mógł zostać zaliczony ze względu na brzmienie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

J. D., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 21 września 2017 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt ZUS I)

Do szczególnego stażu pracy wnioskodawcy organ rentowy zaliczył 7 lat, 6 miesięcy i 3 dni, to jest okresy zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Sp. z o.o. od dnia 9 maja 1988 roku do dnia 30 września 1989 roku, od dnia 24 września 2002 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku oraz od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, z wyłączeniem okresów zasiłkowych.

(dowód: odpowiedź na odwołanie, k. 6 akt sprawy)

W okresie od dnia 16 sierpnia 1976 roku do dnia 16 maja 2012 roku J. D. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Spółka z o.o. (wcześniej (...) S.A.). Ubezpieczony zajmował kolejno następujące stanowiska:

- od dnia 16 sierpnia 1976 roku do dnia 11 kwietnia 1977 roku - starszy referent,
- od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 marca 1981 roku - starszy referent ds. bhp,
- od dnia 1 kwietnia 1981 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku - specjalista ds. bhp,
- od dnia 1 stycznia 1988 roku do dnia 8 maja 1988 roku – specjalista ds. organizacyjnych i konsultacji,
- od dnia 9 maja 1988 roku do dnia 30 września 1989 roku – magazynier,
- od dnia 1 października 1989 roku do dnia 31 sierpnia 1994 roku – mistrz magazynu surowców
- od dnia 1 września 1994 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku – starszy mistrz magazynu surowców,
- od dnia 1 stycznia 1995 roku do dnia 23 września 2002 roku – kierownik magazynu surowców,
- od dnia 24 września 2002 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku - robotnik pomocniczy,
- od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku – przerabiacz mas ceramicznych, a następnie do dnia 31 grudnia 2012 roku - operator maszyn i urządzeń ceramicznych.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 16 maja 2012 roku, k. 34 akt ZUS II, umowa o pracę z dnia 16 sierpnia 1976 roku, k. 1, angaż z dnia 12 kwietnia 1977 roku, k. 5, angaż z dnia 27 lutego 1979 roku, k. 11, angaż z dnia 29 kwietnia 1981 roku, k. 14, angaż od dnia 15 października 1982 roku do dnia 26 października 1984 roku, k. 16 – 18, angaż z dnia 14 czerwca 1985 roku, k. 19, angaż od dnia 15 lutego 1986 roku do dnia 3 kwietnia 1987 roku, k. 21 – 23, angaż z

dnia 26 stycznia 1988 roku, k. 24, angaż z dnia 12 maja 1988 roku, k. 28, angaż z dnia 1 października 1989 roku, k. 32, angaż z dnia 1 września 1994 roku, k. 53, angaż z dnia 1 stycznia 1995 roku, k. 56, angaż z dnia 1 sierpnia 1996 roku, k. 61 akt osobowych wnioskodawcy, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 16 maja 2012 roku, k. 36 akt ZUS II)

Przedmiotem działalności pracodawcy ubezpieczonego była produkcja płytek ceramicznych, także tzw. „produkcja na sucho”, czyli bez dodatku wody. W zakładzie znajdowały się wydziały przerobu mas na sucho, formowni, szklarni, piecowni, sortowni oraz magazyn wyrobów gotowych. Na wydziałach tych było zatrudnionych około dwustu osób. Magazyn znajdował się w wydzielonej części zakładu o wymiarach około 100 na 50 metrów i był zadaszony. Tam składowane były wszystkie sypkie materiały i barwniki. Gliny składowane luzem zawierały krzemionkę wywołującą pylicę.

W okresie od dnia od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku ubezpieczony zajmował stanowisko pracownika służby BHP (starszego referenta ds. bhp i specjalisty ds. bhp). Do zakresu obowiązków wnioskodawcy należało:

- wykonywanie prac kontrolno – administracyjnych związanych z działalnością BHP,
- dokonywanie analizy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach ceramicznych przyczyn powodujących wypadki przy pracy, zagrożenie życia i zdrowia pracowników,
- prowadzenie rejestru wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- branie czynnego udziału w pracach zespołu powypadkowego, sporządzanie dokumentacji powypadkowej,
- opracowywanie wniosków profilaktycznych zapobiegających podobnym wypadkom w przyszłości,
- organizowanie i prowadzenie wstępnego instruktażu z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawdzanie wiadomości pracowników w tym zakresie,
- prowadzenie dokumentacji wstępnej z instruktażem pracowników nowo przyjmowanych do pracy,
- kontrolowanie przebiegu okresowego szkolenia pracowników na stanowiskach roboczych, prowadzonego przez dozór techniczny oraz prawidłowości prowadzenia dokumentacji w tym zakresie,
- wypisywanie kart przydziału odzieży roboczej i ochronnej oraz sprzętu ochronnej oraz sprzętu ochrony osobistej, zgodnie z obowiązującą tabelą norm odzieży,
- czuwanie nad realizacją zgodnie z obowiązującymi przepisami: zaopatrywania pracowników w odzież, obuwie, sprzęt ochrony osobistej oraz użytkowania tychże, wydawania środków do mycia, artykułów spożywczych, kremów, maści ochronnych i medykamentów,
- współpraca z przychodnią przyzakładową,
- przygotowywania analiz stanu bezpieczeństwa pracy.

Wnioskodawca nadzorował pracę pięciu oddziałów, spędzając na hali co najmniej dwie godziny dziennie. Głównym zadaniem wnioskodawcy było zapewnienie odpowiedniego wyposażenia pracownika dla bezpieczeństwa i higieny pracy. Sprawdzał stan maszyn, urządzeń, obudów na przenośnikach, osłon stanowiskowych, sprzętu ochrony osobistej, właściwe oświetlenie oraz czy wdrażano zalecenia inspekcji pracy. Kontrolował również, czy pracownicy używają odzieży ochronnej oraz posiadają aktualne badania lekarskie. Ubezpieczony prowadził także szkolenia na terenie stołówek zakładowych, brał udział w zespołach powypadkowych i realizował czynności biurowe.

(dowód: zeznania wnioskodawcy J. D., nagranie od minuty 1:32 do minuty 21:19, protokół z rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku, k. 11-11, nagranie od minuty 13:22 do minuty 49:28 w związku z nagraniem od minuty 50:35 do godziny 1:02:47, protokół z rozprawy z dnia 16 sierpnia 2018 roku, , k. 22 – 24 akt sprawy, zakres obowiązków wnioskodawcy na stanowisku samodzielnego referenta ds. bhp, k. 7, 9, 15 akt osobowych wnioskodawcy)

Pomimo zajmowania od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku różnych stanowisk (mistrza, starszego mistrza, kierownika magazynu surowców), zakres obowiązków wnioskodawcy nie różnił się. Zwiększała się jedynie liczba podległych mu pracowników i w konsekwencji zakres obowiązków nadzorczych oraz ponoszonej odpowiedzialności.

Do obowiązków wnioskodawcy należało:

- racjonalne organizowanie pracy w magazynie, wykorzystywanie jego powierzchni i pojemności,
- dbanie o utrzymanie pomieszczeń magazynowych w stanie zdolnym do użytku, ład i porządek oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i pożarem,
- kierowanie pracą podległych pracowników,
- wykonywanie czynności związanych z przyjmowaniem i wydawaniem materiałów,
- przeprowadzanie konserwacji materiałów i opakowań,
- dokonywanie odbioru ilościowego i jakościowego materiałów,
- właściwe i fachowe rozmieszczanie materiałów w magazynach i składowiskach,
- zapobieganie wszelkim ubytkom materiałowym w czasie magazynowania i transportu,
- przygotowywanie materiałów do ekspedycji w przypadku wysłania ich na zewnątrz przedsiębiorstwa,
- prowadzenie prawidłowego udokumentowania przychodu i rozchodu materiałów oraz bieżące prowadzenie ewidencji w magazynie i przechowywanie dowodów magazynowych,
- terminowe przekazywanie dokumentów obrotu materiałowego,
- przygotowywanie magazynu do inwentaryzacji poprzez ułożenie materiałów i wyrównywanie węgla, surowców i innych materiałów sypkich,
- bieżące prowadzenie kontroli zgodności zapisów ewidencyjnych w magazynie ze stanem natury,
- czuwanie nad utrzymaniem poziomu zapasów materiałów w magazynie w granicach gospodarczo uzasadnionych oraz sygnalizowanie przekroczeń ustalonych normatywów wyczerpania zapasu,
- czuwanie nad terminami zwrotu opakowań.

Zadaniem ubezpieczonego było sprawowanie bieżącego nadzoru nad pracownikami magazynowymi. Był to magazyn wszystkich materiałów potrzebnych do produkcji płytek: glin, talku, barwników, bazaltów, skaleni, pudełek – opakowań i węgla. Ponadto po uzyskaniu angażu na stanowisko kierownika magazynu surowców, wnioskodawca sprawował nadzór nad pracą w magazynie paliw. Do zakresu czynności nadzorowanej przez ubezpieczonego brygady należało:

- odebranie dostarczanej gliny, pakowanych surowców i innych materiałów,
- rozładunek i wyczyszczenie wagonów,

- przekazanie surowców, talku, barwników i zmielonych płytek do hali produkcyjnej.

Wnioskodawca rozdzielał pracę i kontrolował zakres i jakość świadczonych obowiązków przez podległych mu pracowników. Jednocześnie pracował fizycznie razem z brygadą, w skład której wchodził, a dodatkowo wykonywał prace biurowe. Na sporządzaniu dokumentacji wnioskodawca spędzał około półtorej godziny dziennie w pomieszczeniu biurowym znajdującym się na terenie magazynu. Co więcej, ubezpieczony ponosił wobec zatrudniającego go pracodawcy odpowiedzialność materialną. Takie obowiązki wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, będąc stale narażonym na szkodliwe warunki pracy, jak zadymienie pyłem ceramicznym, wdychanie szkodliwych oparów, kontakt z substancjami promieniotwórczymi, pylistymi i rakotwórczymi.

(dowód: zeznania wnioskodawcy J. D., nagranie od minuty 1:32 do minuty 21:19, protokół z rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku, k. 11-11, nagranie od minuty 13:22 do minuty 49:28 w związku z nagraniem od minuty 50:35 do godziny 1:02:47, protokół z rozprawy z dnia 16 sierpnia 2018 roku, , k. 22 – 24 akt sprawy, zakres obowiązków wnioskodawcy na stanowisku mistrza magazynu, k. 40, umowa o wspólnej odpowiedzialności majątkowej z dnia 16 sierpnia 1994 roku, k. 52, zakres obowiązków wnioskodawcy na stanowisku starszego mistrza, k. 54, zakres obowiązków na stanowisku kierownika magazynu surowców, k. 63 akt osobowych wnioskodawcy)

W dniu 16 maja 2012 roku (...) Sp. z o.o. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczyła, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresach:

- od dnia 9 maja 1988 roku do dnia 30 września 1989 roku na stanowisku magazyniera, wymienionym w wykazie A, dział IV, poz. 40, pkt 15 załącznika nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku,

- od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku na stanowiskach mistrza, starszego mistrza i kierownika magazynu surowców, wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 24, pkt 1 ww. załącznika,

- od dnia 24 września 2002 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku na stanowisku robotnika pomocniczego, wymienionym w wykazie A, dział V, poz. 11 pkt 29 ww. załącznika,

- od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku na stanowisku przerabiacza mas ceramicznych, wymienionym w wykazie A, dział V, poz. 11 pkt 3 ww. załącznika.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 16 maja 2012 roku, k. 36 akt ZUS II)

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2015 roku, sygn. akt IV P 206/14 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. oddalił powództwo J. D. przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. o ustalenie pracy w warunkach szczególnych. Postępowanie dotyczyło okresu od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku, w którym ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku pracownika służby BHP. Sąd Rejonowy nie badał jednak, czy ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych, albowiem uznał, że J. D. nie ma interesu prawnego w ustaleniu świadczenia obowiązku w takich warunkach. Sąd Rejonowy stwierdził, że powyższy cel można udowodnić, wszczynając postępowanie przed organem rentowym o przyznanie prawa do emerytury.

(dowód: odpis wyroku z dnia 30 listopada 2015 roku, sygn. akt IV P 206/14, k. 49 wraz z uzasadnieniem, k. 51 – 54 akt sprawy sygn. akt IV P 206/14)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 roku poz. 664 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata zaś to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Wątpliwości w zakresie interpretacji co do kręgu osób uprawnionych do rekompensaty oraz ram czasowych pracy wykonywanej w warunkach szczególnych rozstrzygnął Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 25 listopada 2010 roku sygn. K 27/09 (OTK-A 2010, nr 9, poz. 109) przyjął, że rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed dniem 1 stycznia 1999 roku i nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

Do oceny pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze konieczne jest odwołanie się do przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.), gdzie wskazano, że rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w art. 32 ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie warunki wymienione w punkcie 1 i 2. Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika natomiast, że pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 202/11/272).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresy pracy w warunkach szczególnych, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach

szczególne miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca domagał się przyznania prawa do rekompensaty poprzez zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów

- od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku na stanowisku pracownika służby BHP,
- od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku na stanowiskach mistrza, starszego mistrza, kierownika magazynu surowców,
- od dnia 1 stycznia 2003 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku na stanowisku pracownika fizycznego na P. S..

Już w tym miejscu wskazać należy, że bezzasadne było roszczenie wnioskodawcy dotyczące ostatniego z ww. okresów spornych. Otóż ZUS zaliczył do szczególnego stażu pracy ubezpieczonego okres od dnia 1 stycznia 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku. Natomiast okres po wskazanej dacie nie może zostać uwzględniony, albowiem w myśl regulacji zawartej w art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych, przyznając uprawnienia do rekompensaty, badać należy szczególny staż pracy na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Odnosząc się do pozostałych spornych okresów zatrudnienia, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności zbadał charakter pracy wnioskodawcy w okresie od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku na stanowiskach mistrza, starszego mistrza i kierownika magazynu surowców. Wnioskodawca legitymował się świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych w tymże okresie, które zostało zakwestionowane przez organ rentowy. ZUS wywodził, że ze względu na posiadany zakres obowiązków, wnioskodawca nie mógł stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczyć czynności przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie. Co więcej, organ rentowy wskazywał, że nie można stwierdzić, kiedy ubezpieczony został przeszerogowany na stanowisko starszego mistrza, a następnie kierownika magazynu. Ze względu na to, że organ rentowy zakwestionował treść świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, będącego dokumentem prywatnym, ciężar dowodu wykazania realizowania obowiązków w warunkach szczególnych spoczywał w myśl art. 253 zd. 2 k.p.c. na ubezpieczonym.

Wnioskodawca podźwignął ciężar dowodu i wykazał w przedmiotowym postępowaniu, że w okresie od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku realizował obowiązki w warunkach szczególnych. Sąd miał na uwadze, że skarżący nie wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań żadnego świadka, jednakże zakres i miejsce świadczonych przez niego obowiązków wynikał w sposób niebudzący żadnych wątpliwości ze zgromadzonej dokumentacji, w szczególności z angaży i zakresu jego obowiązków na stanowiskach kolejno mistrza, starszego mistrza i kierownika magazynu surowców. Co więcej, Sąd uwzględnił zeznania samego wnioskodawcy, albowiem nie były one sprzeczne z ww. dokumentacją. Nie ma przy tym znaczenia, podnoszona przez ZUS okoliczność, że brak jest wystarczających podstaw do stwierdzenia, kiedy wnioskodawca został przeszerogowany na stanowiska starszego mistrza i kierownika magazynu. Po pierwsze, z angaży zalegających w dokumentacji osobowej wnioskodawcy wynikało, że posadę starszego mistrza objął w dniu 1 września 1994 roku, a stanowisko kierownika magazynu w dniu 1 stycznia 1995 roku. Po drugie, co szczególnie istotne, obowiązki wnioskodawcy na stanowiskach mistrza, starszego mistrza i kierownika magazynu surowców były takie same, co wynika z dokumentacji odzwierciedlającej zakres realizowanych przez niego czynności.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że skarżący zarówno będąc zatrudnionym na stanowiskach mistrza, starszego mistrza i kierownika magazynu miał taki sam zakres obowiązków, który polegał na sprawowaniu kontroli międzyoperacyjnej i dozoru inżyniersko – technicznego nad pracownikami magazynu w zakładzie produkującym płytki ceramiczne. Pracownicy magazynu pracowali przy załadunku i dostarczaniu do dalszych etapów produkcji materiałów pylistych i toksycznych w postaci surowców, talku, barwników i zmielonych płytek niezbędnych

przy produkcji ceramicznej. Powyższe nakazuje uznać, że realizowali oni prace wyszczególnione w dziale IV, poz. 40 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Łączne odczytanie § 2 ust. 1 i pkt 24 działu XIV wykazu A Rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku prowadzi do wniosku, że praca polegająca na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznym może być uznana za pracę w szczególnych warunków wówczas, gdy pracownik stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego na danym stanowisku sprawował taką kontrolę lub dozór na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A. (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 13.03.2014 roku, IIIAUa 975/13,LEX). Na gruncie prac wymienionych w pkt 24 działu XIV Sąd Najwyższy (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 roku, I UK 184/13) przyjmuje, iż dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, o którym mowa w tym punkcie, aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach, musi odpowiadać łącznie następującym warunkom:

- 1) musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem "jakimkolwiek" (nie może być "zwykłym" dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy);
- 2) musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia;
- 3) powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór;
- 4) musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego);
- 5) powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Z powyższego zatem wynika, iż czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno - technicznego w rozumieniu wskazanych przepisów są takie czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozoru i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeżeli zatem owo narażenie nie występuje, lub nie występuje ono stale i przez cały dzień pracy - nie można mówić o pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów emerytalnych.

Jednocześnie sąd miał na uwadze, że jeśli czynności wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24, działu XIV, wykazu A rozporządzenia kontrolą operacyjną lub dozorem inżynieryjno - technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego, ile czasu pracownik poświęca na dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Nie ma bowiem żadnych podstaw do wyłączenia takiego rodzaju czynności administracyjno - biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 62/07, LEX; z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, LEX; z dnia 5 maja 2009 roku, I UK 4/09, LEX; z dnia 30 stycznia 2008 roku, I UK 195/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 105; z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08, LEX).

Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie na podstawie materiału dowodowego zebranego w toku postępowania, to jest dokumentacji pracowniczej, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu obowiązków, oraz zeznań wnioskodawcy wynikało, że w okresie od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku ubezpieczony kontrolował prawidłowość procesów magazynowania materiałów pylistych i toksycznych przy produkcji ceramicznej. Wnioskodawca świadczył liczne obowiązki, takie jak organizowanie pracy w magazynie, kierowania prac podległych pracowników, wykonywanie czynności związanych z przyjmowaniem i wydawaniem materiałów, ich odbiorem ilościowym i jakościowym, rozmieszczaniem, zapobieganiem ubytkom i przygotowaniem do ekspedycji i inwentaryzacji. Głównym zadaniem wnioskodawcy było sprawowanie bieżącego nadzoru nad pracownikami magazynu surowców, a po uzyskaniu angażu na stanowisko kierownika – także magazynu paliw. Najistotniejszym zadaniem pracowników podległych ubezpieczonemu było odebranie dostarczanej gliny, pakowanych surowców i innych materiałów, rozładunek i wyczyszczenie wagonów, a następnie przekazanie toksycznych i pylistych surowców, talku, barwników i zmielonych płytek do hali produkcyjnej. Podkreślić w tym miejscu należy, że wnioskodawca nie tylko nadzorował podległych mu pracowników, ale i razem z nimi świadczył prace fizyczne. Negatywnych skutków dla skarżącego nie może rodzić fakt, że wykonywał on także prace biurowe. Po pierwsze świadczył on te obowiązki w pomieszczeniu znajdującym się w magazynie, gdzie panowały przecież szkodliwe warunki, w postaci pyłu, hałasu, zadymienia, obecności pylistych i toksycznych materiałów. Po drugie, jak już wyżej podniesiono, zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, nie ma żadnych podstaw do wyłączania czynności administracyjno - biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie. Nie ma zaś żadnych wątpliwości, że czynności te wnioskodawca wykonywał w ścisłym związku z zajmowanym stanowiskiem.

Takie obowiązki polegające na kontrolowaniu pracowników magazynu, wykonywaniu pracy fizycznej i biurowej ściśle związanej z zajmowanym stanowiskiem, skarżący realizował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i nie wykonywał innych obowiązków. Konkludując, praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku, spełnia pojęcie prac polegających na kontroli międzyoperacyjnej prac wykonywanych w wykazie. Wnioskodawca kontrolował jakość produkcji i usług w magazynie zakładu produkcji ceramicznej, w którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A, dziale IV, poz. 40, to jest prace magazynowe surowców i półproduktów pylistych i toksycznych. Tym samym w spornym okresie wnioskodawca świadczył obowiązki na stanowisku odpowiadającemu wyszczególnionemu w wykazie A, dziale XIV poz. 24 w zw. z działem IV poz. 40.

Zaliczenie okresu od dnia 1 października 1989 roku do dnia 23 września 2002 roku implikuje uzyskanie przez ubezpieczonego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.. Tym samym wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia prawa do rekompensaty, zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie było więc już potrzeby badania okresu zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 12 kwietnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku, kiedy to wykonywał obowiązki pracownika BHP. Sąd pragnie wskazać, że okres ten nie mógłby jednak podlegać zaliczeniu do szczególnego stażu pracy wnioskodawcy, albowiem znaczna część zadań wnioskodawcy sprowadzała się do realizowania obowiązków dokumentacyjnych w wydzielonym pomieszczeniu, a na rozprawie w dniu 12 marca 2018 roku wskazał, że jako pracownik BHP przebywał na hali co najmniej 2 godziny. Nie ulega zaś wątpliwości, że zaliczenie spornego okresu do szczególnego stażu pracy może nastąpić tylko w przypadku realizowania obowiązków w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyższe jednak, jak już wyżej wskazano, nie wywołuje dla wnioskodawcy negatywnych skutków orzeczniczych, albowiem wykazał on wymagany przez ustawodawcę 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy żądane prawo.